

Впервые в украинском языкознании рассматриваются особенности употребления собственных имен в художественном дискурсе Макса Кидрука. При этом обосновывается термин литературно-художественный оним в качестве определяющего специфику имени в эпическом произведении.

Осуществлен анализ основных постулатов литературно-художественной ономастики.

Проведена классификация онимов в романе писателя «Твердыня», определены функции имен, а именно антропонимов и топонимов, обозначены общие особенности их функционирования в приключенческо-фантастическом жанре.

Ключевые слова: оним, литературно-художественный оним, антропоним, топоним, функции литературно-художественного онима.

Summary

Moroz O. A. Onyms as components of artistic discourse of a Maks Kidruk (on a base of a novel «Tverdynya»).

The paper is a complex research of the Ukrainian onomastic. For the first time in Ukrainian linguistics specific of a fiction name in a novel of Maks Kidruk is distinguished. The term «fiction name» is clarified as a special among the names of the epic work.

The analysis of basic postulates of fiction onomastic is carried out.

Classification of a fiction name is conducted on the base of the novel of writer «Tverdynya», the functions of the names are determined, namely of the antroponyms and toponyms, the general characteristics of their functioning in an adventure-fantastic genre are studied.

Keywords: onym, fiction name, antroponym, toponym, the functions of the fiction name.

УДК 821.161.2

М. М. Мошноріз

Вінницький національний технічний університет

МІФОЛОГЕМА ВОДИ В ПОЕЗІЇ С. ЧЕРКАСЕНКА

Реферат. Дослідження міфопоетики української літератури раннього модернізму набули особливої актуальності у зв'язку з необхідністю з'ясування специфіки міфологічного фактора в творчості письменників-модерністів. Література модернізму є запереченням художніх принципів реалізму й натуралізму, тому створювала власні міфи, нерідко й самі твори перетворюються на міфологеми.

У роботі досліджено міфологічний фактор поезії С. Черкасенка, зокрема висвітлюється специфіка художнього втілення міфологеми води. Міфологема води постає в поезії С. Черкасенка в символічних та алегоричних втіленнях. Виявлено, що міфологема води набуває численних варіацій, таких як ріка, хвиля, море, озеро.

Аналіз функції міфологем у поезії С. Черкасенка дає змогу краще зрозуміти та доповнити розуміння його творів, дає змогу описати та пояснити художній світ письменника.

Зроблено спробу сформулювати такі фундаментальні символічні значення міфологеми вода, які знаходимо в поезії С. Черкасенка. Міфологема води – це першооснова, початковий стан всього суцього, початок життя, втілення чоловічої чи жіночої животворчої сили, метафора смерті, небезпеки, зникнення, початок і фінал всіх речей.

Ключові слова: міф, міфопоетика, міфологема, модернізм, символ.

Творча спадщина С. Черкасенка складається із ліричних, прозових і драматичних творів.

У свій час її досліджували О. Бабишкін, Л. Дем'янівська, Л. Дякунова, О. Єременко, О. Мишанич, О. Олійник, В. Оліфіренко, В. Погребенник, С. Хороб, В. Школа. Незважаючи на наявність багатьох розвідок творчості С. Черкасенка, дослідження міфопоетичних структур у творах письменника немає. У цьому і полягає актуальність нашої статті.

Ще на поч. ХХ ст. було беззаперечно доведено про взаємозв'язок літератури та міфології. Про це свідчать розвідки Дж. Фрезера, К.-Г. Юнга, Н. Фрая, М. Еліаде, Р. Барта, О. Потебні,

Є. Мелетинського, Ю. Лотмана, О. Лосева. Як слушно зауважив Я. Поліщук, що міф належить і до найуживаніших, і до модних понять сучасної гуманітарної науки [15, с. 35].

Як зазначає А. Гурдуз: «Міфопоетична система твору є формальним вираженням закладеного в нього міфологічного фактора. Останній, обумовлений, перш за все, процесами свідомої авторської міфотворчості, виявляється через атрибути – міфема, міфологеми, міфообрази, міфологічні мотиви» [4, с. 26].

У нашій статті зроблено спробу проаналізувати міфологічний фактор поезії С. Черкасенка. Метою роботи є з'ясування змісту і суті міфологеми води. Досягнення поставленої мети потребує розв'язання таких завдань: уточнити поняття міфологема, віднайти та описати міфологему води, звертаючись до поезії С. Черкасенка.

Для розв'язання поставлених завдань, звернемося до питань термінології і розглянемо ключове для нашого дослідження поняття «міфологема».

М. Еліаде зазначив, що «миф есть одна из чрезвычайно сложных реальностей культуры, и его можно изучать и интерпретировать в самых многочисленных и взаимодополняющих аспектах» [7, http://www.gumer.info/bibliotek/Buks/Culture/el_asp/01.php].

Різностороннє трактування міфу психологічною школою (К. Юнг), структурною – К. Леві-Стросс, ритуально-міфологічною – Дж. Фрезер, школою структурної фольклористики (В. Я. Пропп), на нашу думку, спричиняє й виокремлення багатьох значень поняття міфологема.

У Літературознавчому словнику зазначається: «міфологема (грец. *mythos* слово, сказання і *logos* слово, вчення) – уламок міфу, міфема, яка втратила свої автохтонні характеристики та функції, залучена до фольклорного тексту, в якому сприймається як вигадка, образна оздоба чи сюжетна схема, що вже стала традиційною». «Міфема – найменший елемент, фундаментальна складова міфу, яку використовують і в ньому, і в художній літературі; входить до складу системи світобудови, яке відповідає уявленню людини, а не навколишньому середовищу» [11, с. 54]. Цієї ж думки дотримується О. Слоньовська, зазначаючи, що міфологема та міфема – це складові міфу. На думку дослідниці, у художньому тексті найчастіше розгортається невластне міф, а його уламки чи підтекстові покликання, натяки, алюзії на ключові моменти античних або біблійних міфів. Окремі міфологеми в художніх текстах виразніші набагато більше, ніж міф. На рівні асоціацій, алюзій, ремінісценцій і неприхованих натяків у необхідних для реалізації основної ідеї художнього полотна моментах міфологема міцно «зшиває» далекі в часі, змісті й проблематиці твори, надаючи тому текстові, що створений значно пізніше, додаткового звучання й важливого підтексту. Міфологема, на відміну від міфу, особливо якщо він штучно "трансплантований" автором у свій твір з метою моралізаторства, ніколи не стає чужорідним тілом у художньому тексті. Це своєрідний лінгвостилістичний знак наголосу, графічне виокремлення, логічне підкреслення головного [17, с. 58].

У лексиконі загального та порівняльного літературознавства міфологема – «чітка наявність у літературному творі міфологічного загальносвідомого сюжету, сюжетної схеми або мотиву» [12, с. 338].

Неповним, на нашу думку, є пояснення поняття міфологеми К. Дронь: «Поняття міфологеми можна вважати аналогом міфа, його "копією" у мінімалізованому, мініатюрному, лаконічному вигляді. Відтак синонімами міфологеми виступають літературознавчі поняття сюжетної схеми чи сюжетного фрагмента міфа, міфологічного мотиву» [6, с. 136].

О. Коляда теж досліджував дефініцію міфологема, яку відносить до метазнаків міфопоетики. «Міфологема в системі міфопоетики являє собою функціонально-знаковий аналог цілісних ситуацій і сюжетів. Саме система міфологем і пов'язаний із нею комплекс бінарних опозицій (структур часу, простору, культурного ряду) є основним засобом опису семантики міфопоетичної моделі світу» [9, с. 198]. На думку автора, міфологема виступає мотивом міфу, саме тим міфопоетичним фрагментом, що й одержує відтворення в наступні епохи як носій важливого, загальнолюдського змісту (рівень антропоморфної персоніфікації міфу) [9, с. 199].

Посилаючись на теорії міфокритики, М. Вишина зазначає, що «з міфом пов'язані такі поняття, як міфема та міфологема. Під міфемою авторка розуміє використання в літературі імен міфологічних героїв, а також певних міфологічних фактів. Під міфологемою – наявність у літературному творі відомого міфологічного сюжету або мотиву. Таким чином, порівнявши ці два поняття, можемо констатувати те, що перше з них має вужчий характер: міфема виконує

образотворчу функцію (викликає в уяві читача певні асоціації), не змінюючи перебіг сюжету, а міфологема – формотворчу, структуруючи сюжет усього твору» [3, с.141].

Змістовно узагальнює вищесказане стаття Ірини Костюк, у якій автор визначила межі поняття міфологема, простежила побутування терміна в науковому дискурсі та виокремила його науково обґрунтовані дефініції. Погодимося з визначенням автора в тому, що «міфологема є одиницею міфологічної картини світу, реалізує концепти міфологічного мислення; містить стабільний зміст (цим наближається до алегорії); проявляє свої семантичні можливості і всередині заданої походженням змістової традиції (цим тяжіє до символу), і в поєднанні з іншими міфологемами; здатна формувати нові понятійно-образні композиції; міфологема — ціннісна форма культурної пам'яті, суспільного сумління, мета національного діалогу. Перелік міфологем обмежений: основні архетипи мислення й фантазії, лексикон соціального символізму, універсалії культури, центральні опозиції картини світу, хронотопи, космографічні моделі Універсуму, риторичні формули» [10, с. 414]. Дослідниця виділяє певні функції, які виконує міфологема: «пізнавальна (у якості так званого апріорного аргументу — причин або прислів'я), аксіологічна (саме в міфологемі фіксується відбір інформації, необхідної для саморозвитку соціуму), номінативна (реформування світу через перейменування), комунікативна (міфологеми в якості «слів» словника спілкування), регулятивна (образ заборони-дозволу, відносин обміну та конкуренції), естетична (вкрай важлива, оскільки в міфологемах відпрацьовані правила поєднання елементів і режими володіння виражальними можливостями мовної та культурної архаїки)» [10, с. 410].

Міфологема води постає у поезії С. Черкасенка у символічних та алегоричних втіленнях. Виявлено, що міфологема води набуває численних варіацій, таких як ріка, хвиля, море, озеро. Варто зазначити, що міфологема води є невід'ємним аспектом міфопростору поезії С. Черкасенка. У циклі поезій «На тихі води, на ясні зорі», ліричний герой знаходиться на чужині, але подумки він лине додому. Це те місце, де його змучена душа, отримає спокій: «Хутчій додому, там в хмарах зорі, / Там тихі води повив туман! – / Розвієм втому в яснім просторі, / Загоїм болі сердечних ран. //» [18, с. 194]. Автор використовує притаманне давнім уявленням протиставлення «дому» та «чужини». Додому ліричний герой може дістатися морем: «На тихі води, на ясні зорі, / В гаї зелені, в краї веселі, / Злотом повіті лани – / Пливемо всі ми, як хвилі в морі / На Україну в пусті оселі / Із чужини! » [18, с. 196].

У міфах про походження світу вода розглядається як початковий стан всього суцього, вона відповідає первісному Хаосу – першооснові світу. Вода – за космогонічними поглядами давніх українців – первісна матерія жіночої статі, що, поєднавшись з первісною матерією чоловічої статі утворила струмки, ріки, ліси, трави та інші речі на землі [14, с. 18]. Вода – за народними віруваннями, найбільший дар неба Матері-Землі, бо вона оживлює її та робить плодючою. Вода – це середовище принцип загального зачаття і народження. Але зачаття вимагає як жіночого, так і чоловічого начала; звідси два аспекти міфологеми води [4, с. 83].

Шлюбний союз неба як чоловічого начала із землею або водою є поширеним у індоєвропейців міфологічним мотивом. С. Черкасенко звертається до цього мотиву в поезіях «Сіячі» та «Поле». Зокрема, цей мотив знаходить відображення в поезії «Сіячі»: «І силу творчю від себе / Посіє сонце опісля: / Його кохати буде небо / І пестуватиме земля //» [18, с. 46]. Автор порівнює землю з лоном матері, де зерно буде рости у любові, а поле «Неначе невістка – вся повна надії, / Жадає і щастя й обіймів палких //» [18, с. 47]. У цих поезіях земля в поєднанні з водою стає плодючою: «І з нив веселими струмками / вода цілюща потекла //». Здавна небесна вода вважалася життєдайною. Дощ символізував свідокство союзу Неба і Землі: «Заплакали б хмарки – і слізок на тебе / Сипнуло б багато на травку, на цвіт //» [18, с. 47]. Міфологема води виступає як родюче чоловіче сім'я, яке змушує землю «народжувати».

Роль дзеркала виконувала раніше гладка поверхня води. Міфологема води – мотив передбачення майбутнього – відображено в поезії «Доля»: «А ми під вербами укупі / Сиділи, молоді, – / Бажали прочитати / Про долю у воді...//» [18, с. 48]. За міфологічними уявленнями не дозволялося гадати за допомогою дзеркала, ворожити, оскільки «дзеркальний удар» може пошкодити тендітну енергетику людини. Про небезпеку дзеркального відображення й відбитка у воді наголошує автор: «Тепер під вербами вже тихо, Бо висохла вода, – / І нашу доленьку та щастя / Пошарпала біда //» [18, с. 48].

Водойми вважалися відображенням небес, їхніми божественними очима. У поезії С. Черкасенко досить часто вдається до такого порівняння: «Нічка розсипала зорі злотистії: /

Ось вони в річці на дні» [18, с. 60]. «Зорі у морі у прозорій / Хтось розсипав у воді» [18, с. 62]. «Хтось на хвилях чи на дні, / Засвітив свої огні» [18, с. 100]. Зображення води, наче вона відбиває світ, наче два світи – верхній (небесний) / нижній (земний) – взаємно відбиваються у дзеркальній водяній поверхні, а далі проникають один в одного. В. Іванов зазначає: «верхній і нижній світи, одне з головних міфологічних протиставлень, найчастіше зустрічається в дуалістичних міфах. У міфологічних картинах, які зображують світ переважно по вертикалі, зазвичай розрізняються три світи, які протиставлені за принципом «верхній – нижній». Земний світ, в якому живуть звичайні люди, протиставлений як нижній верхньому світу – неба (або декількома небесами, які у свою чергу поділяються на верхні і нижні)» [5, с. 233].

На думку О. Афанасьєва, коли людина помирає – її зірка падає назустріч душі, що відходить. Падаючі зірки – це прокляті душі померлих, які на землі з'являються у вигляді блукаючих вогників-душ, які не перейшли в царство мертвих, а залишилися між двома світами [1, с. 1028]. Міфологема води виступає посередником між світом живих і потойбіччям. За часів Античності люди вважали, що падаючі зірки – це стріли Богів, які воюють зі злими силами. Кожен народ має свої забобони, пов'язані з падаючою зіркою. Так, мусульмани уособлювали її зі злим ворогом, слов'яни вважали, що падаюча зірка означає смерть, а в Скандинавських країнах – це була прощена душа. У Європі блукаючі вогники вважають душами утоплеників, дітей та людей, які загинули насильницькою смертю, а тепер застрягли між світами, щоб заманувати живих людей у трясовину або губити іншим способом. Блукаючі вогники сприймалися як провісники смерті. А вода, у якій бачимо такі вогники виступає метафорою смерті, небезпеки, зникнення, іноді – забуття. Зокрема, у вірші «Падуча зірка» вода – символ смерті, небезпеки, загибелі: «Віє сном ласкава нічка, / Надять-кличуть темні хвилі / Плеще річка ... / Крила смерті мають білі – / Любі, милі...//» [18, с. 101]. І вода, й дзеркало відбивають образ людини. Дивлячись на воду, людина може побачити свою останню мить. Річка – натяк на подальший розвиток подій. Присутність води як фону – попередження про небезпеку. Показовим є те, у якому словесному оточенні виступає слово "вода" в поданій поезії: «темні хвилі», «надять-кличуть», «місто гнітюче», «сном жаданого спокою плеще річка». Мотиви бажання смерті, забуття супроводжують ліричного героя, створюючи додаткові емоційні відтінки.

Виходячи з того, що міфологема води – метафора смерті, небезпеки, загибелі, у вірші «Над морем» відображено мотив води як небезпеки. Образи «тихих хвиль, сонних хвиль», які наражають на небезпеку: «Плине, рине, в скелях гине / У склепіннях, у каміннях / Рокіт тихий сонних хвиль» [18, с. 63]. У подібних контекстах уявно спокійна інтонація приховує туго (біль, відчай), і міфологема води є носієм прихованого мотиву страху. Тут згадка води звучить як застереження про приховану небезпеку.

У поезії С. Черкасенка вода розглядається і як підтримуюча життя, і як щось небезпечне, ворожа стихія. Море у поезії С. Черкасенка, зокрема у вірші «Пісня», виступає як ворожа стихія: «А море ж – як ворог, лютує з нестями, / А хмари – як круки! //» [18, с. 266]. Море «бурхливе, бездонне» – це якась нестримна невідома сила. У поезії «Пісня» море діє, як жива істота.

У поезії С. Черкасенка вживаним є гідроніми Дніпро, Дунай, які в інших народів завжди асоціювалися з Україною. Образ Дніпра нерозривно асоціюється з поняттями «народ», «Україна», утворюючи з ними єдиний сакральний комплекс. Міфологеми річки є доміантними у змалюванні образу України. Зокрема, у вірші «Наша доля» Дніпро постає в образі грізного діда: «Грізний дід – Дніпро наш сивий / Колисав її (Україну) на хвилях, / Стугонів їй шуми-співи, / Убирав у шуми білі / Гартував свою дитину / У боях із ворогами //» [18, с. 146]. Дніпро постає у С. Черкасенка в образі сивого діда, який здатний захистити рідну землю від ворогів. У цій поезії автор вказує на причини об'єднання України з Росією, як шлюб із примусу: «Гартував свою дитину / У боях із ворогами / І у скрутну хвилину / Повінчав із ...москалями //» [18, с. 146]. Вода – це життєдайний елемент. Її образ і символ присутній у багатьох святкових родинних обрядах. У міфологіях багатьох народів поширеними космогонічними версіями були священні шлюби. Автор звертається до обряду шлюбу з примусу, який, як і в українському фольклорі, висвітлює в основному негативно.

Міфологема води в поезії С. Черкасенка, як і в багатьох дійствах календарно-обрядового циклу, виконує функцію активного захисника, рятівника. Підтвердження цього знаходимо і в поезії «Козак Байда»: «Дніпре-батеньку! Сюди ми / Принесли тобі чолом! Будем щирі

побратими, / А порогами твоїми / Я озброюсь, як щитом //» [18, с. 150]. За народними віруваннями великою перешкодою плавної Дніпром були грізні пороги. У цій поезії пороги зображено не як перешкоду, а як захист української землі. Називаючи Дніпро дідом, батьком, автор вказує на його першість серед українських річок. Як зауважує В. Супруненко, найперше значення мав Дніпро-Борисфен, «бо своїми притоками обгортав мало не цілу Україну і злучував усі українські землі в одну цілість» [9, с. 13]. С. Черкасенко вбачає у ньому стержень духовної енергії, творчої сили, який підживлює всю Україну.

У поезії «На пароплаві» порушується тема чужини, еміграції. Ліричний герой, перебуваючи на чужині, асоціює свій сум за батьківщиною з річкою Дунай: «Дунай і сум на чужині / Іржею серце точить кволе... / Туди, де вмерли вже пісні, / Неси нас змучена доле! //» [18, с. 260]. Дніпро ж виступає символом очищення і зцілення: «На хвилях сивого Дніпра / Спливе наш сум у синє море / І смерті чорная мара / Умить покине серце хворе //» [18, с. 260]. Цей мотив розкрито і в поезії «Мати»: «Я з ними духом відновлюся / І в пеклі брудів і зневір / Знов закохаюсь в сяйво зір, / Води цілющої нап'юся / І стану знов душею ясний / Як образ Матері прекрасний //» [18, с. 259]. Мотив душевного очищення ліричного героя лунає і в поезії «Хвиля»: «Хвиля рине, тихо лине, / В шумах гине... / Хто ж ніжніше, ніж ті шуми / Заколише мої думи, / В хвилі білі їх оберне і – не верне? .. //» [18, с. 198]. Так як і в християнській міфології вода річок є священною, вона омиває гріхи, очищають тіло і душу, вона знімає втому – фізичну і душевну. Важливо відмітити, що течія води у цих поезіях – це свого роду показник часу. Рух води Дніпра – це і сакральне порівняння з часом – вода неминуче біжить, як біжать дні, роки, а з ними приходять зміни.

Нерідко річки асоціюються як кордони, перепони, які розділяють світи живих і мертвих, рубіж між своїм простором і чужим. У поезії «Нічні згуки», річка символізує рубіж, між місцем спокою, яке знаходиться біля води, та місцем смутку, неспокою, яке знаходиться за річкою: «Сумно...важко.. Над водою / Ходить смуток уночі. / Десь в руїнах за рікою / Стогнуть жалібно сичі //» [18, с.59].

Заслужують на увагу метафоричні перенесення властивостей води на певні явища живої і неживої природи та на людські психічні дії. Найчастіше у ліриці метафорично уподібнюються людське мовлення (річ) і плин води: «Лилися вільно щирі речі» [18, с. 45], «Соловейко пісню лле перестороги» [18, с. 75], «Рине блискучий пісень водоспад» [18, с. 78]. Властивість води «литися» метафорично переноситься також на небесні світила – сонце, місяць і зорі, що подекуди наділені здатністю розливати свої світлові промені.

У єгипетській міфології символічне зображення води – це прямі чи хвилясті лінії, можливо тому в поезії С. Черкасенка найбільше зустрічаємо графічне зображення води – хвилі, як у назвах «На хвилях веснянки», «У хвилі весняні», «Хвиля» так і в поезії: «Що йому мариться? Щастя улюблене? / В хвилях зрадливих життя? Може, то серце нудьгує загублене, / Просить, шука вороття? //» [18, с.60], «...Стиха диха хвиля тиха, / Колисає, заплітає / Їх в мережки золоті //» [18, с. 62], «Плине, рине, в скелях гине / У склепіннях, у каміннях / Рокіт тихий сонних хвиль» [18, с. 63]. Здебільшого у поезії зустрічаємо хвилі у спокійному стані, які, на відміну від поширеної думки в багатьох міфологіях, символізує не застій, а спокій, мир, душевний спокій ліричного героя.

Проведене в цій статті дослідження дозволяє дійти висновків, що аналіз міфологемного пласту творчості С. Черкасенка дає змогу об'єктивно оцінити сутність і характер українського модернізму. Проаналізувавши статті у відомих нам словниках [1, 8, 13], спробуємо сформулювати такі фундаментальні символічні значення міфологеми вода, які знаходимо у поезії С. Черкасенка. Міфологема води – це першооснова, початковий стан всього суцього; початок життя, втілення чоловічої чи жіночої животворчої сили; метафора смерті, небезпеки, зникнення; початок і фінал всіх речей.

Список використаної літератури

1. Аверинцев С. С. Вода / С. С. Аверинцев // Мифы народов мира. Энциклопедия: В 2т. – М., 1980. – Т. 1. – С. 111, 240.
2. Бовсунівська Т. Міфологема як резистентний складник літератури / Тетяна Бовсунівська // Дивослово. – 2010. – № 8. – С. 49-52.

3. Вишина М. Ю. Парадигма ключових понять міфологічного аналізу художнього тексту / М. Ю. Вишина // Вісник Житомирського державного університету. – Випуск 55.– Житомир, 2010. – С. 140-143.
4. Войтович В. Українська міфологія. – К.: Либідь, 2002. – 664 с.
5. Гурдуз А. І. Міфопоетика літературного твору та міфопоетична парадигма: теоретичний аспект // Зарубіжна література в школах України. – 2006. – № 6. – С. 57-59.
6. Иванов Вяч. Вс. Верх и низ / Вяч. Вс. Иванов // Мифы народов мира: Энциклопедия. – М., 1980. – Т. 1. – С. 233-234.
7. Дронь К. І. Міфопоетика Франка: термінологічний аспект / К. І. Дронь // Вісник Житомирського держ. ун-ту ім. І. Франка. – 2006. – Вип. 26. – С. 133-137.
8. Элиаде М. Аспекти мифы / Мирче Элиаде. — М.: Академический проект, 2001. — 240 с. — Режим доступу: http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Culture/el_asp/01.php
9. Історія української культури / [за загал. ред. І. Крип'якевича]. – К. : Либідь, 1994. – 656 с.
10. Керлот Х. Э. Словарь символов / Керлот Хуан Эдуардо.— М.: «REFL-book», 1994. – 608 с.
11. Коляда О. В. Поняття міфопоетики / Олег Васильович Коляда // Вісник Житомирського державного університету імені І. Франка. – 2005. – № 22. – С. 198-199.
12. Костюк І. Міфологема: історія поняття / Ірина Костюк // Вісник Львівської національної академії мистецтв. – Вип. 22. – С. 405-416.
13. Літературознавча енциклопедія: у 2 томах / [авт-укл. Ковалів Ю. І.]– Т. 2. К.: ВЦ «Академія», 2002.– 624 с.
14. Лексикон загального та порівняльного літературознавства / [за ред. А. Волкова, О. Бойченка та ін.] – Чернівці: Золоті литаври, 2001. – 636 с.
15. Мелетинский Е. М. Мифологический словарь / Гл. ред. Е. М. Мелетинский. – М.: Советская энциклопедия, 1990.– 672 с.
16. Поліщук Я. Поліфункціональність міфу в поезії модернізму / Я. Поліщук // Слово і час, 2001. – № 2.– С. 35-45.
17. Слоньовська О. Міфема і художній текст: особливості, роль, функції найменшого уламку міфу / О. Слоньовська // Українська література в загальноосвітній школі. – 2011. – № 7-8. – С. 57-62.
18. Черкасенко С. Ф. Твори: в 2 т. Т.1: Поезія. Драматичні твори / [Упоряд., приміт. та передмова О. Мишанич]. – Київ: Дніпро, 1991. – 891с.

Аннотация

Мошнориз М. М. Мифологема воды в поэзии С. Черкасенко.

Исследование мифопоэтики украинской литературы раннего модернизма приобрели особую актуальность в связи с необходимостью выяснения специфики мифологического фактора в творчестве писателей-модернистов. В статье исследуется мифологический фактор поэзии С. Черкасенко, в частности анализируется специфика художественного воплощения мифологема воды.

Ключевые слова: миф, мифопоэтика, мифологема, символ, модернизм.

Summary

Moshnoriz M. M. Mythologem of water in the poetry of S. Cherkasenko.

Study of Ukrainian literature mythopoetics of early modernism gained special currency in connection with necessity to identify the specific character of mythological factor in the writers-modernists' works. Mythological factor of Cherkasenko S. poetry is investigated in the article, particularly the specific character of artistic expression of water mythologem is analysed.

Keywords: myth, mythopoetics, mythologem, symbol, modernism.